

իրանց հարուստները գնել: Այդպիսով թիւերը Կարապետի մէջ մինչ օրս ու մի նորաձեւութեան չէ ենթարկուել, բայց եթէ Կարապետը կարգաւորվի մի ընկերութիւն ընդհանուր, կարծիք չը կայ, որ մեծ հասարակութիւն կունենային ապագայում: Յաւանդել է ասել, որ փոխանակ այսպիսի բաների վերայ հոգալու, երբ տեսնուած են, որ իւրեանց անտեսական կարողութիւնը օրից օր աճում է՝ աչքերը կապած գիւմում են գնդակ շարժելով թիւեր թիւ հաշուաւոր, թէ ուսելու է թէ այլ կենսական բաների մէջ: Եւ այսպէս անկողնի նոյն մէջ տասնատարեկ աւելի է քան Շամախիցիների մէջ, որոնցից մեծ մասը չքաւարութեան մէջ ընկնելով աշխատում են փոքր առփառ աղատվել այս ախտից, իսկ ներհակը—Մարտիկները օրից օր փարթաւութեան են դիմում—հետեւաբար և ծուրութեան: Այսպէս են մեր քաղաքի շրջափայ գիւղերը, որոնք փոքր ինչ հարստանալով երկրագործական արդիւնքներից օրից օր ընկղմվում են ընդհանրական մէջ: Այս ապագայում անշուշտ մի փառ հեռանք է ունենալու, եթէ այժմ սորս առաջը չտան իսկ:

Ա. Ս. Աղբաղաբանացի.

Չնայ կարող չը նկատել, որ Բաղաբանացի խորհուրդի նստումը շատ նշանակաւոր հարցեր քննարկելու, որոնց կանոնադրապէս վիճարկում են նշանակաւորութեան կարող է ունենալ քաղաքական անտեսական վերաբերութեանը, վիճարկում: Թիւերը լինում են շատ անկանոն կերպով: Խոսում են քննելի հարցի վերայ առանձին առանձին խմբերով, այս և այն անկողնում, այսպէս որ խմբերը չեն խմբաւոր միմեանց յայտնում մարքիւր: Շատ քիչ անգամ է լինում ընդհանուր վիճարկումներ, որ շատ հարկաւոր է և անհրաժեշտ է այդպիսի ժողովներում, որ իւրաքանչիւր իրաւասուի յայտնած կարծիքը չը պիտի կորչի ընդհանուր քննութեան մէջ:

Լսում ենք, որ քաղաքային իրաւասուններից մօտ 20 հոգի խումբ են կազմել և ժողովում են մի մասնաւոր տան քաղաքային խորհրդի նստումը քննելի հարցերը իւրեանց քննութեանց ենթարկելու և նոյն մասին պատրաստուելու համար: Մտադրաբար աստիճանից ոմանք արդարեւ լսում են և նոյն գործունէութեան մէջ ուղարկում են տեսնել կուսակցական ոգի: Մեր կարծում ենք, որ այնպիսի մի ժողովում, որտեղ 70 անդամ կայ, անհարկ է զործ կատարել ընդհանրութեանը:

ցուցանում հոգովմանները, խմբաւորները, նախընտրելը, նախընտրելը, Մարտիկ տեսնելու համարութիւնն ու հաստատունը բնաւորութիւնն ինչ ասան որ արած չը լինի Այդ միջոցովն է պատկանում նմանապէս և ձեռնադրութեանը, այն է մասնակի ու բաղաւորների շարժումներով փոխարինել այդ ու բնոր է այդ նոր արտադրութեան տեսակի օգնականութեանը խոսելով, Կառուել քիչ արժանաւորութիւն ունի քան առաջին ձեռք:

Այդ Գաղղիական դպրոցին հետեւեցին բոլոր Եւրոպայի ուսումնարանները: Բայց Գերմանացիները Այդ Գաղղիական դպրոցների մէջ հաշիւաւոր հանդիսանալու նախ դը լ'էլէն և ապա Միլիարդն ու Գալցիոսը:

Սակայն համոզութեամբ սիրան ու հոգին կրթող ձեռք պիտի համարուի միայն ձայնաբանութիւնը: Ձայնաբանութեան ասելով ևս ուղում եմ հասկանալ այն ձեռք, որ ուսուցանում է աշակերտին խօսել և մեր խօսեցածը հասկանալ թէ և զա շատ ցածր է և պահանջում է թէ աշակերտներից և թէ ուսուցչից երկրամասնականայ համարութեան, ասկայն անցնելու նկատմամբ այժմ մեծ թիւերով ձեռք ձեռք բերած վիճակով՝ կարելի է յուսալ, որ ժամանակով դա կ'ընդունուի ոչ թէ զատուութեան կոչմաններից մինչ, այլ միայն նախ ու չաճաւար: Այդ ձայնաբանութեան կամ Գերմանական դպրոցների մէջ հաշիւաւոր հանդիսանալու առաւելումը Հէյնիկին ու Գրազդերը, Նոյն իսկ այդ Հէյնիկին ինքնաձեռն ուսումնարանն է, որ այսօր գտնվում է Լէպպի-խում նրա աղագան Լյիլիերի, խնամատարութեան ու վերատեսչութեան ներքոյ:

առանց նախապէս պատրաստուելու, թիւը իրանքն էլ, եթէ կամենում են զործ կատարել հաւաքուն և պատրաստուն քննելի հարցերի համար և իւրեանց կարծիքները առաջ տանեն: Այն ժամանակ երկու կողմից էլ ջանք թափելով հարցերի քննութեան վերայ, հարցերը աւելի կորոշուին և աւելի բազմակողմանի կ'ըննուին, այն ինչ այժմ նոքա քննած չը լինելով հարցը, անպատրաստ խօսում են և ի զուր ժամակաձայն լինում:

Պ. Հոյր—ներք հարցում է՝

Այս տարի կողմում դեռ ես անձին չի եկել, որի մասին դո՛ւ են պատրաստում մասնաւոր ուղղութիւնը: Առհասարակ տեղիս արտերը դեռ ես մի մասնաւոր չը բարձրացած թառամել են և ծաղրել դիմելու կողմից ձաւ կատարելու է, կարծես, թշուառութիւնը, որովհետեւ թէ աղանաւորներ և թէ երկրագործները մեծ յուսանաւորութեան մէջ են:

Պանրից հիւանդացած 15 հոգի ընդհանրապէս, որոց մասին մենք հարցում ենք: Մեղադրանքից համարում, առողջացել են: Բժշկական քննութիւնից յայտնուել է, որ այն պանրիքը կիսով է եղել ժանդոտած կաթնալուծ ու նրա ժանդոն է նրանց թունաւորել: Վաճառող Թուրքերին չեն գտել այլ ես քաղաքում, միայն իմանում են, որ նոքա Նիսիսիստապոլի նաւահիլ ընտելիներ են եղել:

«Kаразза»-ում կարգում ենք, որ այժմ Թիֆլիսում գտնվում են Գերմանիոյ բնակիչներից ուղարկած պատգամաւորները, որոնք խնդրու են արտադրանքներից բերած վիճարկումների վերայ դրած հարկը աւելացնել:

Վ. ր. Կ. Կ. Մեղալ համարում տպած «Բաղաբանացի խորհրդի նստումը» վերաբերող յօդուածում շատով մէջ հաշիւաւոր օգնականների նշանակած 1000 ական ու. ուսմից պիտի լինի 800 ական ու.:

ՔԱՂԱՔԱՆ

ՏԻՄՈՒՄ

Վերջին ժամանակները Գերմանական լայնաբերկ մի քանիսը սկսեցին յայտնել այնպիսի միտք, թէ Գերմանիան իւր ղեկավարական օրէնքները ընդունելով՝ պատրաստվում է շուտով վերականգնել իր պատգամաւորութեան Գերմանիայի հետ: Քերականի լայնաբերկ մի քանիսը նոյնպէս

Այժմ մի քանի խօսք ասեց այդ ուսումնարանի վրայ և վերջինները մեր խօսքը: Այդ ուսումնարանն ունի հինգ դասաստան, իւրաքանչիւր դասաստանը երկու մասն է բաժանուած, որոնցից ամեն մէկի մէջ միմեան աշակերտը մի վեցամսեակ, այսինքն ընդամենը 10 վեցամսեակ կամ հինգ տարի: Այստեղ ուսանում են 112 աշակերտ, որոնցից մինչև 40-ը օրիորդներ են: Աշակերտը ու աշակերտուհիք ուսանում են միասին և անցնում են մի և նոյն առարկաները:

Առաջին դասաստան առաջին բաժնում աշակերտների առաջ դրած է մի վերջինի հայելի ու ասպիտեան տախտակներ: Ուսուցչից մօտենում է մի աշակերտի, առնում է ու նորա աջ ձեռքի մատերով գրկում է իւր կողքիցը, նրա ձախ ձեռքով նրա սկզբական կոնորդը, այնպէս որ աշակերտը մի ձեռքով չօգնվում է ուսուցչի կողքիցը միւսով իրեն: Յետոյ ուսուցչից բերանը լայն բաց անելով հնչում է մի կոնորդային ձայն (օրինակ կ', ք', ի' և այլն) երկու ծուռ տալով կամ ընդմիջելով, աշակերտը չօգնվելով թէ ինչ վոկալներով ենք իմում ուսուցչի կոնորդում այդ ձայնը հնչելու, աշխատում է մի այնպիսի ձայն հանել, որ իւր սովորական կոնորդում նմանապէս դուրսանի մի և նոյն զրդովներ շարժմանը: Նայելով թէ այս կամ այն տառի ներգործութիւնը առաւելագոյն կոնորդի որ մասնի վրայ է, ուսուցչից աշակերտի ձեռք կամ բարձրացնում է մինչև կատարել և կամ ցածրացնում մինչև կոնորդը, մինչև որ ստանում է պարզ հնչանքը: Յետոյ ուսուցչից այդ տառը ձեռակերպում է նրա առաջ դրած ասպիտեան

իւրեանց կողմից յայտնում էին թէ այդ անտառը լուրերի տարածելու նպատակն այն է, որ Գերմանիայում պատերազմական կուսակցութիւնը ինքը ձգտում է յարձակվելու Ֆրանսիայի վերայ նորան բոլորովին թուլացնելու համար, որովհետեւ Ֆրանսիան իւր ձախարդութիւնից յետոյ շատ շուտով սխառ վերականգնել իւր ոյժը:

Այժմ ֆարիկի կիսապաշտօնական լայնաբերկ և նոյն հետ միասին չաւառի քործակաւարութիւնը՝ շտապում են յայտնելու, որ ներկայ ժամանակում ոչինչ առիթ չը կայ Ֆրանսիայի և Գերմանիայի մէջ պատերազմ գրգռվելու: Ֆարիկի վաճառողները ձեռք է ձեռք անցնում են Գերմանիայից ստացված հեռագրերը, որոնք անպայման խաղաղասիրական պարունակութիւն ունին: Կնչ վերաբերում է Times լրագրի ֆարիկեան թղթակցի մեղադրութիւններին, որով նա սեպհակնում է Գերմանիայի պատերազմական կուսակցութեանը սպառնող դիտարկութիւնները, փախկնլ՝ լրագրերից շտապը այդ համարում են վաճառականական հաշիւների անբարեւոյնաւորմիջոցները Գերմանիայից անցնողներում աչքի է ընկնում այն հանգամանքը, որ չհետապնդի Գերմանական լրագրերը՝ լուրերի է պահպանում Times-ի թղթակցութեան առթով:

ԱՄՍԻՐԻԱ-ՄԱՃԱՌԱՍՆ

Մաճառ «Kамердеж» լրագրի վերջին թիւերից հաստատում է իւր թէ վերջին քաղաքական ջրհաններում տիրում է նկատելի անհանգստութիւն Ֆրանսիայի ղեկավարական վերանորոգութեանց առիթով: Այստեղ երկիւր են կրում, որ մի զուգէ Գերմանական կուսակցութիւնը դառնայ զէպի Ֆրանսիան և պահանջէ, որ նա դադարեցնէ իւր վերանորոգութիւնը, այդ բանը անկասկած կ'առաջացնէ ամենափառադուրութիւններ: Բայց վերջնալում այսու ամենայնիւ յոյս ունին, որ հիւսիսային սեղան թիւերի խաղաղասիրական աղբարարութիւնները կը մեղմացնեն Ֆրանսիական ժողովրդի պատերազմական եռանդը:

ԱՆԳՂԻԱ

«Times» լրագրի տալով անդղական կառավարութիւնը Բերլինում արաւ վրձնական յայտարարութիւն խաղաղութեան պահպանութեան վերաբերութեամբ և լայնաբերկ լրագրի բաւարար պատասխան: Ֆրանսիան իւր կողմից յայտնեց իւր շնորհակալութիւնը Անդղական կառավարութեան:

տախտակի վրայ, որով և մի և նոյն ժամանակ աշակերտը դրել է ուսանում: Իսկ ինչ վերաբերում է չորս քանիքի, և չիթիային տուտերի հնչանք, այս պիտի ասենք, որ դրան առաւել չուտով են յաջողում համարելու լին քան կոնորդայինները: Ուսուցչից յետ է տանում իւր չիթիները և ակնատես առնելով բերանի գործարանները ամեն մի շարժմանը: Նայելով մի չիթ կամ քանիքի և կամ նայ տառ: Աշակերտը որ մտաբերութեամբ ներկայում էր՝ յետ է դառնում ու նայելով հայելում աշխատում է նոյն ձայնը հանել նոյն փոփոխութիւնները գործելով իւր բերանի մէջ: Օրինակ վերջինները քո, այդ չիթիային տալով հնչանք ժամանակ աշակերտը տեսնում է որ երկու չիթիներ ընդհարակցով միմեանցից հեռանում են, բայց նա ի հարկի ոչինչ ձայն չի լսում, ուստի ուսուցչից առնում է նրա ձեռք և մօտենցնելով իւր բերանին, կրկին հնչում է քո, աշակերտը նկատում է որ ուսուցչից չուսելու յոյսանալու գոյր թողնելով ընդհարում է չիթիները և ի բաց անում: Նոյնը առնում է և ինքը, վարժվում է թէ հայելուց առաջ, փչելով մինչև որ հասնում է պարզ հնչանք, Աշակերտ և չիթը, քանիքն ու նայ տառերի հնչանքը՝ մի առ մի նկարագրել այդ ձայների հնչանքն ուսուցանելու եղանակը իրենց մանրալիկի ներքիններով, դա դուրս կը լինի մի լրագրական հանդիս ծրագրից, ուստի թողնում ենք շատ բան ընթերցողին իրեն հասկանալու, մենք միայն այս կասենք, որ այդ տեղ մեծ նշանակութիւն ունին աշակերտին պարզ նկատելի առնել թէ ինչ փոփոխութիւն

Թեան նորա բարեկամական համակրութեան համար:

ՏԱՀԱՍՏԱՆ

Մեծ վեղեր շիւսէլին—Աւեր փաշայի անկումը և խաղաղ փաշայի նորա տեղը բընանլու պատճառը, ասում են, եղել է այն յուսահատական դրութիւնը, որ ներկայումս Թագաւորում է Տաճկաստանի երկրանցի դանձարանի մէջ: Սուլթանը տեղեկանալով որ վերջին 40 միլիոն լեւա փոխառութիւնը և Տաճկական բանակի նոր կազմակերպութիւնը անկարող են ծածկել ծախքի պահատարը, ստատիկները: Այդ առիթով «Indépendance Belge» լրագրից նկատում է: «Եթէ այդ լուրերը ուղիղ են և փաղիչաճը զձեռք է վերջը դնել դանձի յալիշտակութեանը պարտականների և սեղայել կողմից, այն ժամանակ մնում է միայն շնորհաւորել նորան մեծ վեղերի արձակումը մասին: Բայց տարաբաղաբար ամենին յայտնի է, թէ ինչպիսի փոքր նշանակութիւն ունի Կ. Պոլսում կառավարական բարձր պաշտօնատարների փոփոխութիւնը»:

Allg. Zeit. Լրագրի Կ. Պոլսի թղթակցից հաղորդելով նախարարների փոխարինութեան լուրն և պատճառն Կ. Պոլսում, աւելացնում է.

«Վերջին լուրերը սովորաբար նախանշելից պահաւ լրագրից ցուցնէ են կարօտութեան վերաբերութեամբ: Միայն ջրոյց են տալիս երկրորդական պաշտօնատար անձանց բաղմամբ անկողն վարժանքները: Այսպիսիք հեռաւոր տեղերում կառավարութեան և սորա ներկայացուցչի վրաստար պաշտօնատարը հրամանները ընդ ունչու առնելով չափում են հասարակաց թշուառութիւնից իրանց համար: Այսպէս դրօշմանակ հարկապահանջ պաշտօնատարները պահանջում են բաժնութեամբ հարկ այն կենսական համար, որոնք վաղուց արդէն սովորելի է հիւանդութեանց դո՛ւ են եղած: Փոքր Ախիւում նոքա հետեւում են Անդղական Ռէ-լիէֆ Ֆոնդը ընկերութեան գործակաւարներին, որ սոցա բաժնաւոր գումարը աղքատներին, իսկին խնդն սղանցից իրեն հարկ: Միւս վերջերում և առնանքում Անդղականների և Ա. մերիկացիների ըստման զուտմաններն իրում են, իրեն թէ նորից արգարկութեամբ բաժնեւոր փոխաւորութեամբ, բայց իսկապէս իրանց են պահում ժողովածը: Մի քանի դատարներում պաշտօնատարները մինչև անգամ ձգտուցան հաշիւ պահանջելու ողորմութիւն բաժնեւորում մասին: Միայն բարեբանների գործակաւարները հակառակեցան հաշիւ տալու և երբ դան, դատարնը Նախանշակներին, Լեւեցաւ որ յիշալ պաշտօնատարները ամենին սպիտակ յանձնարարութիւն չունէին ստացած կառավարութիւնից»:

ՎԵՆԵՍԱ
(Թղթակցութեան «ՄԵՂՈՒ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ»
Լրագրի):

Փարիզում մէկ լրագրի մէջ հետեւալ արկածքն կը կարդամը: Մարդոն մէկը, Մարտին անունով, ունի մէկ շատ գեղեցիկ և բարեկրթ մատաղ դուստր մի, որոյ գեղեցկութեան վերայ ժամանակէ ի վեր, մէկ երիտասարդ փաստաբան մի, (աղբիկատ) ձեռքով անունով, զմայլած լինելով սիրոյ կրակը պիտի մէջ միշտ կը բորբոքէր, թէ արդեօք ինչ միջոցաւ կարողանայ այն չքնաղ օրիորդն իւր սեպհակահայութեան անկէ, ի հարկէ պարտ չէ թաղանկ, որ օրիորդն ևս այս երիտասարդի համար ցընորուած էր:

Օր մի, կը համարձակուի երիտասարդն պ. Մարտինին դիմել և նորա դասուր քննելու ձեռքը խնդրել: Մարտինն առանց այլ և այլի կը պատասխանէ երիտասարդին. «Պարտն, իմ դուստրս ձեռք կ'ունենան անկողնի տար, որովհետեւ թէ նա և թէ դուք կարողութեան տէր մի էք, ևս մտադիր եմ դնա այնպիսի մէկ մարդոյ տար, որ իրայնէ հարստութեան տէր է»: Հայրկաւ այս կաշածինանքը պատասխան մի էր ինքն իրիտասարդի համար, որ մեծ յուզման մէջ ընկաւ, յուսահատեցաւ, դիմել, ցերեկ հանգստութիւն չունեցաւ, մինչև որ, ինչպէս եղաւ իւր սրտակից նստարկուած մի խմացաւ, որ Մարտինին մեծ հարստութեան կը սպասէ: Ի տակով մէջ իւր հարուստ աղագաններին մէկը մեռնելով նորան բաժին կը հասնի եւ թէ զանգաւոր սկսի պահանջմանը:

Ահապիկ մէկ առիթ, որով երիտասարդն երկրորդ անգամ կարող էր օրիորդի ձեռքը խնդրել: Դնաց Մարտինին յայտնեց իւր խորհուրդն, որ լինելով ինքն փաստաբան կարող է այս գանգատն աշխատել: Մարտինը ընդունեց փաստաբանի առաջարկութիւնն և ըստ կարգին յանձնեց նորան այս գաւառ:

Միջնակա փաստաբանը ամենայն ինչ կարգադրած էր և գանգատն շուտով Մարտինի կողմն փոխուեալ էր, առ կսկի պարծնեալ մէկ ինձնոյքի մէջ, իբր, երբ այս հարստութիւնը ձեռք ձգէ, իւր դուստրն պէտք է մէկ հարուստ և աղիւր մարդու կնոթիւն տայ:

Այս դիտարկութեան սիրահարուած օրիորդն ստեղծականաւ, կը ընէ քանի մի տող փաստաբանին. «Միւրեկ ձեռք, հօրս դիտաւորութիւնը ուրիշ է, եթէ աշխատես գանգատն կորցնելու, իմացիք, որ ես քո սեպհանութիւնն եմ եմ, առաւ և կ'առնարուած»:

Փաստաբանը, այս դրութեամբ համոզուելով աշխատեցաւ դատը կորցնելու և իրաջնէ կորցաւ: Բայց հաստատ դիտանալով, որ այն օրիորդն իւր սեպհակահայութիւնն է, կրկին փոքրեց Մարտինին իւր ցանկութիւնը կատարելու: Բայց այս անգամ Մարտինն աւելի զայրացեալ պատասխանեց. «այժմ բոլորովին անկարելի է, տայ իմ դուստրն այն փաստաբանին կնոթիւն, որ այսպիսի մէկ դիմելու գանգատ մի անգամ աշխատել չը կարողացաւ»:

Մարտինն գործին նորոգութիւն տուա վերին դատարանի մէջ ուրիշ փաստաբանի միջ-

դրեց տախտակի վրայ և աշակերտները որոնեանելով իրենց առաջ դրած առաջարկութեան զրգի մէջ այդ խնդրը սկսեցին լուծել: Տառը տղաներից երեքը սխալ էին լուծել, իսկ չորս օրիորդներիցը երկուսը: Ուսուցչից ցոյց տալով նոյն սխալը խնդրել կրկին լուծելու:

Վերջին երկու դասաստանը մէջ ուսուցանում են նաեւ հայերենադիտութիւն, աշխարհագրութիւն և սրբազան պատմութիւն: Գոյցա համար կան առանձին քարտերներ ու պատկերազարդ դասագրքեր:

Այդպէս ահա փոքր առ փոքր յառաջ գնալով այդ համր ու խուլ ծնունդ, իրաջնոր ու որ և ինչ կրթութեան անընդունակ համարուած, հասարակութիւնից դիտուած թշուառ արարածները դիտութեան շնորհիւ այսօր կարողանում են խօսել ու մտածել ինչպէս ևս եւ դուք, սիրելի ընթերցող: Թէ և զոցա ձայնը լինում է կոչում ու անհաճոյ մեր ականջին և կամ բառերի հնչմանները շատ ժամանակ անտրոյ ու խառն են լինում, սակայն նոյնա մի նշանաւոր մասին յաջողում է այդ կերպիւ լեզուի սիրանայ, որ մեծ բարեկործութեան ու քրիստոնէական զործ է, եթէ նոյնանից մի քանիսների լեզուն էլ փակ է մնում, այնուամենայնիւ նոքա մտաւորապէս աչքան դարգանում են, որպիսի և հարկաւոր չեն համարում մեր Հայերից շատերը իրենց ընդհանուր ճարտարապետ ու առողջ դատանքները...

Ա. Բանաթնոյն:

